

Практичне заняття № 12 (2 год.)

Тема: Тактика захисту гри гандбол.

Мета: Оволодіння командними тактичними діями в захисті.

Завдання: Навчити командним тактичним діям в захисті.

Знати: Командні системи гри в захисті.

Вміти: Використовувати командні системи гри в захисті під час учбових ігор.

Рекомендована література Базова

1. Спортивні ігри. Підручник для студентів факультетів фізичного виховання педагогічних інститутів. Харків, "Основна", 1993. За ред. А.В. Івойлова, В.А. Титаря-214с.
2. Спортивные игры методика преподавания. Учебник для институтов физической культуры. Под ред. Ю.И. Портних М., ФиС, 1986.-319 с.
3. Гандбол. Международные правила соревнований. Киев, 2001.-48с.

Допоміжна

1. Гандбол. Міжнародні правила змагань. Львів. 1994-117с.
2. Спортивные игры. Учебник для студентов педагогических институтов по специальности "Физическое воспитание". В.Д. Ковалев. Просвещение, 1988-302с.
3. Спортивные игры. Учебник для институтов физической культуры. Под ред. Портних Ю.И. М., ФиС, 1975.-336с.
4. Гурович С.Д., Портних Ю.И. Ручной мяч 7: 7, Л., 1961.-132с.
5. Ивахин Е.И. Ручной мяч 7: 7.М., ФиС, 1962.-132с.
6. Клусов Н.П. Ручной мяч в школе. Пособие для учителей. М. Просвещение. 1986.-126с.
7. Клусов Н.П. Ручной мяч 7: 7.М., 1971.-128с.
8. Клусов Н.П. Тактика гандбола. М., ФиС.,1980-150с.
9. Книшев А.К. Организация и судейство соревнований по гандболу. М., ФиС. 1986.-11с.
10. Конст-Германеску И. Ручной мяч 7 : 7.М., ФиС, 1969-214с.
11. Ратчанидзе А., Маришук В. Игра гандбольного вратаря. М., ФиС, 1981-112с.
12. Суслов Н.Г. Ручной мяч 7: 7.М.,ФиС, 1971-87с

Зміст:

Тактика захисних дій

Гра команди в захисті використовує великі можливості для застосування вигравшних тактичних варіантів.

Під час переходу м'яча до суперника, команда починає дії в захисті. Ці дії перш за все повинні відрізнитися активністю. Гравці команди, що захищається, вирішують в основному наступні задачі:

- а) перешкоджають закиданню м'яча в свої ворота;
- б) прагнуть перехопити м'яч у суперника;
- в) заважають гравцям, що знаходяться без м'яча, зайняти активну позицію для участі в атаці.

Без добре організованого захисту, який відповідав би системі нападу суперника, неможливо досягти успіху. Основна вимога до гри в захисті — швидке повернення всіх гравців для забезпечення добре тактично організованої оборони ще до того моменту, коли команда суперників зможе почати контратаку. Швидкий відхід назад припускає не безладний відступ, а активні захисні дії — щільну опіку висунутих вперед нападаючих суперника найближчими захисниками незалежно від їх постійних ігрових ролей. Активний відхід передбачає перш за все спробу перешкодити точній передачі м'яча нападаючим і використати щонайменшу можливість для перехоплення м'яча на будь-якій ділянці майданчика.

В той момент, коли всі захисники зайняли «свої ігрові місця», починаються наперед підготовлені захисні дії команди:

- персональний;
- зонний;
- змішаний захист.

В сучасному гандболі основним є зонний захист. Кожна команда повинна відмінно володіти декількома системами зонного захисту і застосовувати їх залежно від системи нападу команди суперника. Але у будь-якому випадку захист повинен бути рухомим, активним і рішучим. Активність і рішучість в захисті повинна виявлятися в рамках правил гри.

Індивідуальні захисні дії. Не дивлячись на те, що в сучасному гандболі найпоширенішою формою захисту є зонний захист, розглянемо спочатку індивідуальний захист. Цей захист — гравець проти гравця — дуже важливий, оскільки, **кінець кінцем**, навіть застосовуючи зонний захист, гравці реально беруть участь в ньому за допомогою індивідуальних протидій.

Сила гри захисника, його стійкість визначається в першу чергу умінням нейтралізувати суперника. Потрібно так опікати його, щоб він діставав мінімальну можливість для атаки воріт, більше того — вибув з участі в розигранні м'яча. Крім того, майстерність захисника визначається умінням вчасно підстрахувати партнера, надавши йому максимальну допомогу в ході єдиноборства з нападаючим.

Деякі правила індивідуальної тактики гри в захисті:

- не можна виходити дуже різко на підопічного і стрибати перед ним, необхідно весь час знаходитися в стійкому положенні, щоб мати нагоду швидко змінювати напрям руху;
- захисник повинен завжди розташовуватися між нападаючим і своїми воротами, трохи зміщуючись убік кидаючої руки нападаючого;
- не можна втрачати м'яч з поля зору, щоб мати нагоду коректувати свої дії по відношенню до нападаючого залежно від положення м'яча;
- якщо м'яч знаходиться далеко від нападаючого, то захисник повинен опікати його менш щільно, дещо зволікатися назад, щоб надати допомогу партнеру (але зоровий контроль необхідний постійно);
- не можна відпочивати в захисті;
- невчасне повернення в захист ставить команду в дуже не вигідне положення і майже завжди чревате голом;
- у момент відходу в захист гравець зобов'язаний опікати найближчого до нього нападаючого, заважаючи йому прийняти м'яч від партнера, а вже потім займати в захисті своє місце;
- не можна повертати голову у бік передачі м'яча, втрачаючи зоровий контроль над своїм найближчим суперником, оскільки це дозволить йому зайняти більш вигідну позицію для участі в атаці;
- захисник повинен вивчати особливості підопічного, його фізичні можливості, технічне уміння і тактичну майстерність.

Вивченню підлягає наступне:

а) чи кидає він правою або лівою рукою, а може бути, він однаково добре володіє кидками кожної руки;

б) чи виконує він кидки з дальньої позиції і, якщо так, то в опорному або безопорному положенні;

в) чи вважає за краще він обведення і проходи до воріт або застосовує відволікаючі дії з метою створення голевої ситуації;

г) які саме прийоми обведення, якими користується суперник;

д) улюблені способи передач м'яча. Знання цього допоможе не тільки нейтралізувати суперника, але і надати допомогу партнерам по команді, порушуючи ігрові зв'язки нападу.

Тактика групових дій в захисті полягає в своєчасному підстраховуванні партнерами один одного, чіткій зміні підопічних і зміщенню партнерів в ту сторону майданчика, на якому ігрова ситуація розвивається самим загрозливим чином для воріт команди.

Тактика командної гри в захисті. Тактика командної гри в захисті підрозділяється на:

- 1) тактику зонного захисту;
- 2) тактику особистого захисту;
- 3) тактику змішаного захисту.

Оскільки навчання школярів командній тактиці захисних дій завжди більш доцільно починати з особистого захисту (це робиться з метою більш ефективного становлення індивідуальної майстерності), цю форму захисних дій ми розглянемо першою.

Особистий захист по всьому майданчику (пресинг). Цей спосіб застосовується в сучасному гандболі в наступних випадках:

а) при грі юних і початківців гандболістів;

б) в тому випадку, якщо команда в кінці гри трохи відстає в рахунку (1—2 м'ячі) і коли команда суперників, не бажаючи ризикувати, довго розіграє м'яч,

в) при грі проти команди, нападаючі якої не володіють достатньою швидкістю і умінням обведення;

г) при грі проти погано підготовленої у фізичних відносинах або недосвідченої команди.

Гравці команди, що застосовує особистий захист по всьому майданчику, повинні володіти достатньо високою швидкістю, агресивністю, спритністю, доброю індивідуальною технікою захисних дій.

Навчання школярів і закріплення навиків цього виду захисту повинне проходити під час уроків і учбово-тренувальних занять із застосуванням вправ, що включають гру по всьому майданчику один на один і два на два. Команда, що використовує варіант особистого захисту, повинна удосконалюватися в мистецтві перемикання, перехоплення м'яча, в опіці що звільнився від захисника суперника, в умінні атакувати нападаючого удвох, позбавляючи його можливості точно передати м'яч партнеру. Для того, щоб такий захист був ефективним, всі шість захисників повинні наполегливо і настирливо переслідувати суперників, позбавляючи їх можливості прийняти м'яч. Варто тільки одному із захисників спізнитися, як у гравця з м'ячем з'явиться вільний партнер, якому негайно послідує передача м'яча, і дії решти захисників будуть зведені нанівець.

Зонний захист. Незалежно від вибраного варіанту зонного захисту необхідно дотримувати наступні правила:

- зміщення гравців захисту у бік передачі м'яча не повинне запізнюватися, оскільки затримка створює передумови голевої ситуації;
- захисники зобов'язані не допускати дій нападаючого, будь він з м'ячем або без м'яча, у себе за спиною; будь-який нападаючий, виконуючи переміщення, не повинен знаходитись до воріт ближче, ніж захисник; тому, гравцю захисту необхідно майже весь час «наступати» на лінію майданчика воротаря, для того, щоб постійно знаходитись перед нападаючим, який переміщається;

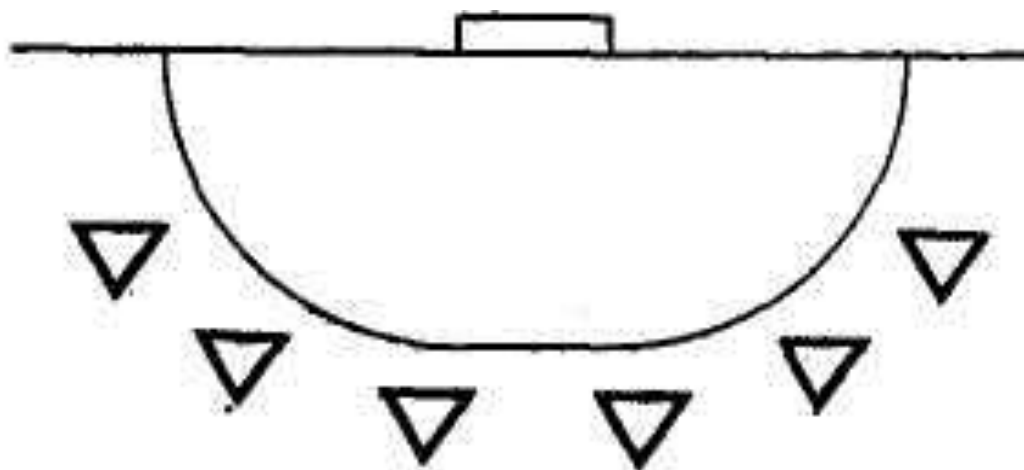
- ведення м'яча нападаючими необхідне використовувати для активної перебудови захисту, зміщення у бік руху гравця з м'ячем, оскільки застосування цього прийому дещо затримує темп нападу;
- захисник, опікаючи нападаючого, обов'язково виконує цей прийом, дещо зміщуючись убік кидаючої руки.

Сильні сторони зонної системи захисту. Зонний захист обмежує можливості дій гравців першої лінії нападу (в тому випадку, якщо команда суперників не має гравців другої лінії, що володіють сильними і точними кидками з дальньої дистанції). Правильне розташування гравців захисту в зоні і використання захисника, що виходить на нападаючого з м'ячем, заважає організації атаки, змушує атакуючих ретельно маневрувати і акуратно передавати м'яч, що багато в чому знижує швидкість і темп нападу. Зонний захист виховує вміння вступати в жорстку боротьбу за м'яч, граючи з підопічним до тих пір, поки він не відмовиться від продовження атаки і не передасть м'яч партнеру. Цей вид захисту створює вигідні передумови для перехоплення м'яча, більш економний у витраті фізичних ресурсів гравця. Зонний захист ефективніший, ніж особистий, при грі з командами, що застосовують заслони. Використовуючи зонну систему захисту, легше протидіяти команді, що грає без комбінацій. Участь високорослих захисників створює добрі передумови для блокування кидків м'яча у ворота. Зонний захист обусловлює можливості для боротьби за м'яч після кидка у ворота і відбиванням його голкіпером. При зонній системі захисту гравців легше навчати взаємодії.

Слабі сторони зонної системи захисту. Зонний захист недостатньо ефективний в запобіганні кидків м'яча у ворота гравцями другої лінії з дальніх дистанцій (10—12 м). Якщо гравцям другої лінії нападу вдається примусити захисників висуватися вперед, створюються добрі передумови для дій нападаючих гравців першої лінії. Команда вимушена витратити час на пошук нових шляхів нейтралізації нападаючих.

Якщо захисникам не вдається вчасно зміститися у бік м'яча, то на цій ділянці нападу захист стане менш надійним. Постійне використання зонного захисту приводить до ослаблення індивідуальних умінь і навиків гри в обороні. За допомогою зонного захисту неможливо примусити суперника збільшити темп нападу.

Система захисту «6—0». Найпоширенішим і дієвим зонним захистом в гандболі є система «6—0». Вона застосовується в основному проти команд, нападаючі яких не володіють кидками з дальніх дистанцій, але в першій лінії — небезпечні. Система «6—0» з її варіантами є могутнім засобом оборони команди (мал. 11).



Мал. 11. Схема розташування захисників при грі по системі «6—про»

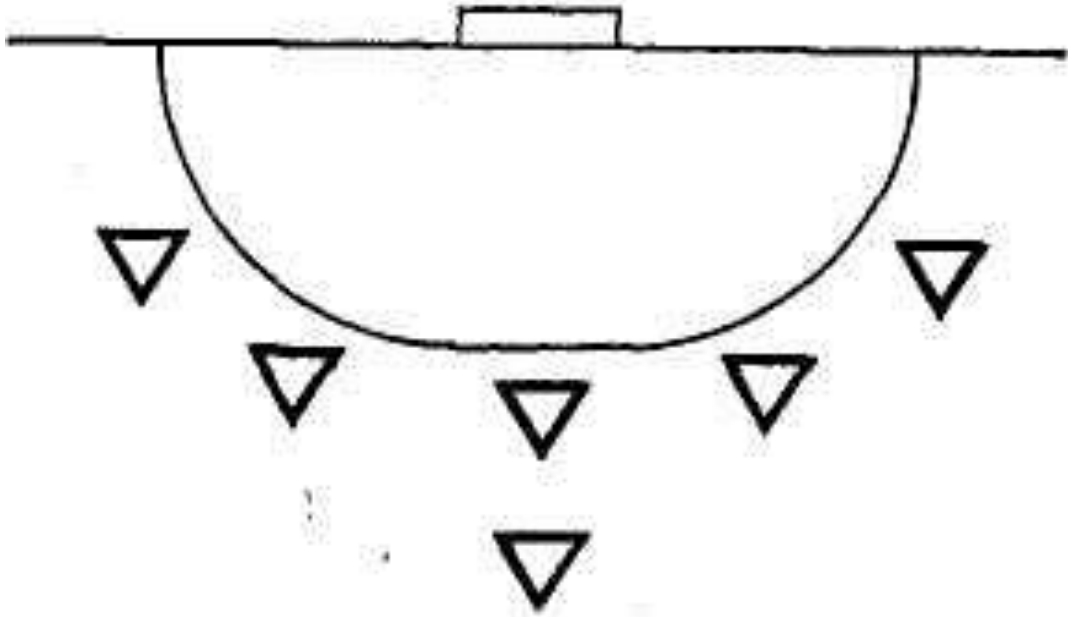
1-й варіант. В цьому випадку в зоні захисту діють гравець проти гравця. Захисники, переміщаючись уздовж лінії площі воротаря, міняються підопічними у випадках їх скрестного переміщення. Гравець захисту підстраховує дії партнера за рахунок зміщення у бік передачі м'яча. Застосовуючи цей варіант системи «6— 0», захисники не виділяють окремого опікуна для гравця, діючого в лінії, а «передають» останнього одному у міру його переміщення.

2-й варіант. Система «6—0» з гравцем, що виходить. Використовуючи цей варіант, захисники розташовуються так само, як і при 1-у варіанті. Основною задачею в цьому варіанті є вихід одного із захисників вперед до

8,5—9,5 м з метою блокування нападаючого з м'ячем, який може уразити ворота з дальньої дистанції. Нейтралізував його і переконавшись, що він передав м'яч партнеру, захисник повертається до лінії площі воротаря. Якщо при цьому гравець захисту спробує повернутися на «своє місце», то це на певний час вимкне його з активної оборони воріт і ослабить команду. Розбираючи 2-й варіант, необхідно відзначити, що гравці, що захищаються на кутових позиціях зони, ніколи не виходять на гравця з м'ячем. Якщо їх підопічний вельми небезпечний, то вони повинні позбавити його можливості отримати м'яч, тобто вийти трохи вперед до нападаючого до отримання їм м'яча, тим самим, позбавивши його зручної позиції для атакуючих дій з кутової позиції. Описуваний варіант захисту «6—0» вимагає чіткої взаємодії всіх гравців захисту, оскільки ослаблення однієї з ланок оборони, як правило, приводить до голевих ситуацій.

3-й варіант. «6—0» без виходу — «блокування». Задача оборони при використуванні цього варіанту полягає в створенні чисельної переваги захисників на небезпечній ділянці атаки шляхом зсуву в зону безпосередньої загрози воротам. Гравці захисту, не виходячи на нападаючого, могутнім блоком перешкоджають виконанню кидка.

Система захисту «5—1». Використовуючи систему захисту «5—1», гравці шикуються уздовж лінії майданчика воротаря так, як показано на мал. 12.



Мал. 12. Схема розташування захисників при грі за системою «5—1»

Особливістю цього захисту є персональна опіка нападаючого, що грає в лінії.

Слід особливо зупинитися на обов'язку гравця, висунутого вперед. Основними його задачами є:

- а) порушення взаємодії гравців другої лінії нападу;
- б) по можливості, перешкоджувати виконанню кидків у ворота з дальніх дистанцій в центральній зоні нападу.

У випадку, якщо центральний нападаючий другої лінії передав м'яч одному з партнерів, що грають на напівсередніх позиціях, то до цих гравців, як правило, виходять захисники діючих на напівсередніх позиціях, а захисник, що грає попереду, підстраховує зону, що звільнилася.

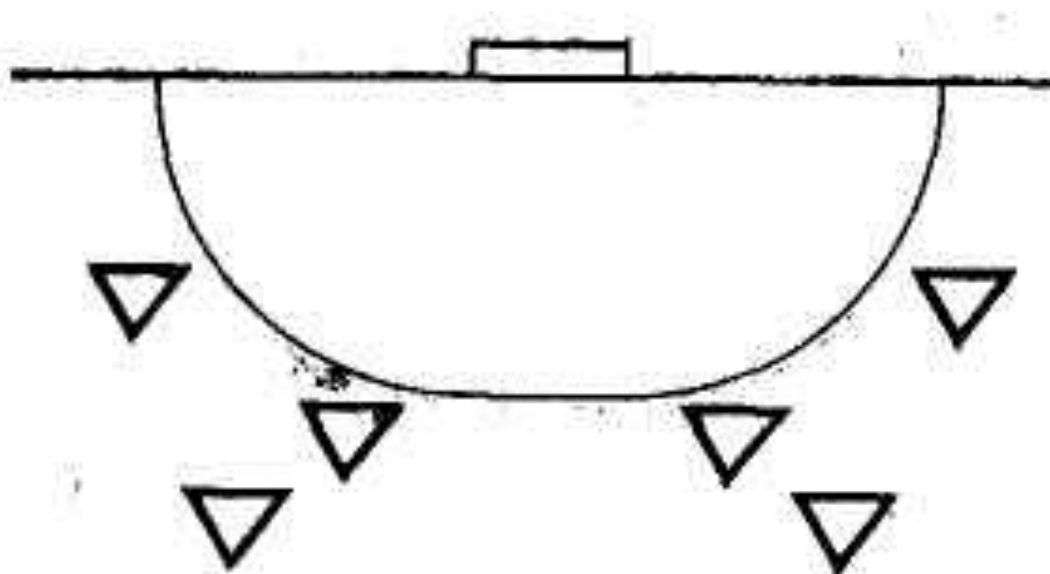
Як і в ході використання системи «6—0», захисники, що грають на крайніх позиціях, не виходять вперед на гравця з м'ячем, а переміщуються уподовж лінії площі воротаря. Центральний захисник, що випереджає гравця першої лінії, повинен завжди розташовуватися так, щоб знаходитися на шляху м'яча, адресованого його нападаючому.

Слід зазначити, що зонний захист за системою «5—1» застосовується тільки проти нападу «3—3», нападу з одним гравцем, діючим в центрі

першої лінії. У випадку, якщо нападаюча команда в ході зустрічі переходить до нападу «4—2», захисник, що грає попереду, повертається в зону, і команда переходить до захисту за системою «4—2» або «6—0».

Система захисту «5—1» вимагає великій рухливості гравців, доброго взаєморозуміння, своєчасного підстраховування партнерів і високого рівня фізичної підготовленості.

Система захисту «4—2». Розташування захисників за системою «4—2» вказано на мал. 13.



Мал. 13. Схема розташування захисників при грі за системою «4—2»

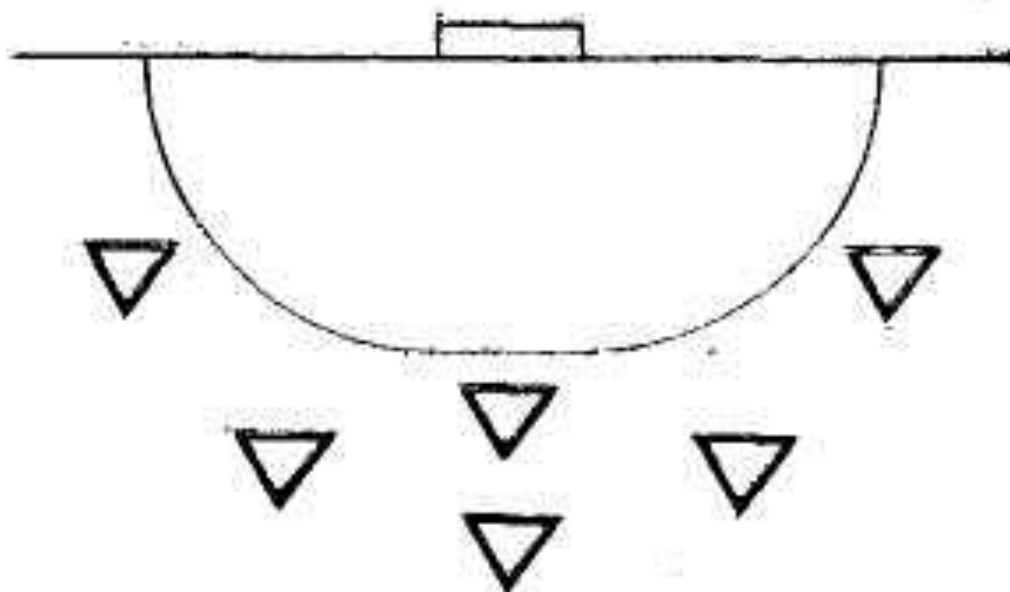
Використовувати її можна тільки проти команди, що застосовує в нападі систему «4—2».

Четверо захисників, граючі у лінії, прагнуть переміщатися у бік м'яча і тим самим створюють міцний захист. Гравці, висунуті вперед, заважають нападаючим другої лінії передавати м'яч і виконувати кидки з дальніх дистанцій. В результаті висунення двох захисників вперед в лінії захисту створюються вільні місця, в які на великій швидкості вклинюються нападаючі. Це вимагає від захисників доброго орієнтування в ігрових ситуаціях і великій рухливості. Захист «4—2» створює добрі передумови для нападу в застосуванні заслонів, тому вимагає особливо налагодженої взаємодії захисників. Крім того, слід зазначити, що система «4—2» може

сприяти активній грі крайніх нападаючих, через значне поле діяльності гравців в лінії нападу.

Не дивлячись на вказані складнощі, позитивним є активний характер цієї системи захисту, що в майбутньому дозволить їй стати однією з основних систем.

Система захисту «3—3». При використуванні системи захисту «3—3 гравці» шикуються так, як показано на мал. 14.



Мал. 14. Схема розташування захисників при грі за системою «3 — 3»

Три гравці, висунуті вперед, перешкоджають розигранню м'яча нападаючими другої лінії. У випадку, якщо один з них входить в зону, то захисник, що грає проти нього, також входить в цю зону і продовжує опікати його до зміни іншим захисником або до тих пір, поки команда нападу не втратить м'яч.

Захисники, що опікають нападаючих першої лінії, повинні бути дуже рухомими, добре орієнтуватися і чітко взаємодіяти, оскільки їх підопічні мають багато можливостей для переміщення уздовж лінії площі воротаря.

Ця система захисту застосовується в основному командами високого класу, гравці яких добре фізично підготовлені, достатньо досвідчені, володіють іншими системами захисту і швидко перемикаються з однієї

системи захисту на іншу, залежно від дії нападаючої команди, чітко знаючи і суворо виконуючи свої ігрові функції.

3. Використання командних систем гри в навчальній грі.